

Enemmän aloituspaikkoja, vähemmän aloja

Professoriliiton ja tieteentekijöiden liiton kevätseminaari 25.4
Ylijohtaja Tapio Kosunen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Alustuksen teemat

- **Rakennepoliittinen ohjelma ja hakijasuman purkaminen**
- **Yliopistojen rahoitusmallin tarkistaminen**
- **Korkeakoulurakenteiden uudistamistarpeet**
- **Korkeakouludialogi**

Hallituksen kehyspäättös 3.4.2014

Rakennepoliittinen ohjelma – työmarkkinat ja työurat

- Korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi uudistetaan opiskelijavalintajärjestelmää ja lisätään määräaikaisesti korkeakoulutuksen aloituspaikkoja vuosina 2014—2016.
- Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kannustetaan järjestämään ympärivuotiset opiskelumahdollisuudet ja yli 55 opintopistettä vuodessa suorittavien osuutta lisätään korkeakoulujen rahoituksen määräytymisperusteissa.
- Hakijasuman purku

Hakijasuman purku

- Hallituksen rakennepoliittisissa linjauksissa on korkeakoulutusta koskevana tavoitteena työurien pidentäminen niiden alkupäästä.
 - Toteutetaan opiskelijavalintauudistus koulutuspaikkojen käytön tehostamiseksi
 - Korkeakouluopintoihin sijoittumisen nopeuttamiseksi lisätään määräaikaisesti korkeakoulutuksen sisäänottoa
- Hakijasuman purkuun varattu yhteensä 123 miljoonaa euroa (sisältää myös opintososiaaliset kustannukset)
- Vuosina 2014-2015 korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään vähintään 3000:lla
- Koulutuslisäykset käynnistetään laajentamalla sisäänottoa syksyllä 2014 alkavaan koulutukseen hyödyntämällä 1.4. päättyneen yhteishaun kautta tapahtuvia valintoja.
- Lisäykset on tarkoitettu ensisijaisesti uusille ensimmäisen syklin tutkinto-opiskelijoille

Hakijasuman purku

- Aloituspaikkalisäykset suunnataan ennakointien mukaisesti aloille, joilla on työvoimakysyntää ja aloille, joilla on merkitystä tulevaisuuden kasvupotentiaalin kannalta
- Ennakointien mukaan koulutuksen lisäystarvetta mm.
 - sosiaali- ja terveysalan eri sektoreilla
 - opettajankoulutuksessa
 - psykologiassa
 - oikeustieteissä
 - kaupallisella alalla
- Uusia kasvualoja ovat esimerkiksi:
 - kaivannaisala
 - uusiutuvat energiat
 - arktinen osaaminen ja meriklusteri
 - hyvinvointi- ja terveysteknologia
 - home- ja korjausrakentaminen
 - uusiutuva ICT-ala

Hakijasuman purku

OKM:n esityspyyntökirje on lähetetty korkeakouluille:

- koulutuslisäyksiä ja niiden rahoitustarvetta koskevat esitykset perusteluineen OKM:lle 2.5.2014 mennessä.
- päätöksissä painotetaan ennakoitua työvoimatarvetta, koulutuksen vetovoimaa ja läpäisyä sekä suhdetta korkeakoulun painoaloihin samoin kuin korkeakoulun yleisiä edellytyksiä laajennuksen toteuttamiseen
- ratkaisua tehdessään ministeriö hyödyntää Arene ry:n ja Unifi ry:n näkemystä lisäysten kohdentamisesta.
- OKM tekee päätökset laajennuksista toukokuun puoliväliin mennessä
- ministeriö seuraa laajennusten toteutumista suhteessa vuoden 2013 opiskelupaikan vastaanottaneiden lukumäärään ottaen huomioon jo aiemmin tälle vuodelle päätetyt muutokset

Hallituksen kehyspäätös 3.4.2014...

Ammattikorkeakoulut

- Vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle vuoden 2015 alusta.
- Kaikki ammattikorkeakoulut tulevat toimimaan itsenäisinä oikeushenkilöinä, joiden oikeushenkilömuoto on osakeyhtiö.
- Uusi verotuksellinen asema ja verotusta vastaavat taloudelliset seuraamukset otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen rahoituksessa.
- Lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvat arvonnisäveromenot kompensoidaan ammattikorkeakouluille ja vuotuisessa määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon kustannustason nousu korkeakouluindeksin mukaisesti.
- Uudistuksen tueksi valtio on varautunut pääomittamaan ammattikorkeakouluja.

Hallituksen kehyspäättös 3.4.2014...

Yliopistot

- Yliopistoja varaudutaan pääomittamaan kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 milj. eurolla.
- Yliopistojen perusrahoituksesta siirretään 50 miljoonaa euroa asteittain vuosien 2015–2019 aikana Suomen Akatemian kautta kilpailtuihin tutkimusmäärärahoihin.
- Valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseen liittyen yhdistetään Kuluttajatutkimuskeskus ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos Helsingin yliopistoon vuoden 2015 alusta lukien.

Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tiedelaitokset

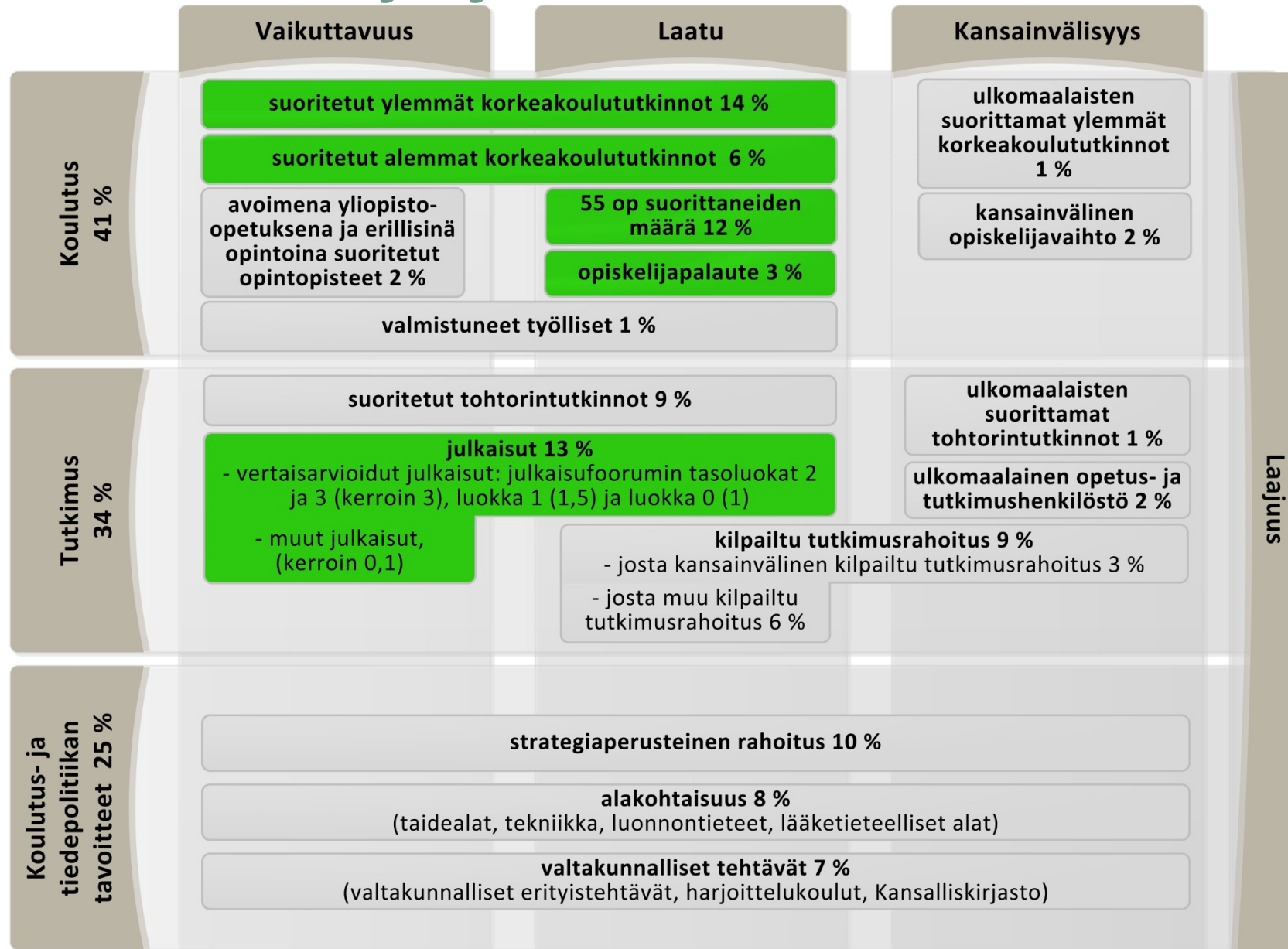
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen indeksikorotus puolitetaan v. 2015, säästö yhteensä noin 16,5 milj. euroa.
- Julkisen hallinnon tietovarantojen avaamisen ja avoimen tieteen edistämiseen kohdennetaan vuonna 2015 yhteensä 3 miljoonan euron kertaluonteinen lisäpanostus.

Hallituksen kehyspäättös 3.4.2014...

Suomen Akatemia ja tiedelaitokset

- SA voi tehdä ensimmäiset rahoituspäätökset strategisen tutkimuksen rahoitusvälineestä v. 2015.
- Strategisten tutkimushankkeiden rahoitukseen on vuosittain myönnettävissä n. 57 milj. euroa huomioiden päätetyt sopeutustoimet ja sisältäen hallinnointikulut.
- Yliopistojen perusrahoituksesta tehtävä siirto kasvattaa SA:n myöntövaltuutta 50 miljoonalla eurolla vuodesta 2015.
- Sopeuttamistoimenpiteenä SA:n myöntövaltuutta vähennetään 20 miljoonaa euroa vuosina 2015 ja 2016 sekä vuodesta 2017 alkaen 10 miljoonaa euroa.
- Valtion toimintamäärärahoihin tehdään vuosittain niiden nykytasoon nähden 0,5 % tuottavuuden kasvua merkitsevät määrärahavähennykset.
- Virastojen toimintamäärärahoihin tehdään vuosittain toimitilamenojen indeksikorotuksia vastaava laskennallinen lisäys.
- Valtion palkkaliukuma rajoitetaan yleisten työmarkkinoiden keskimääräiselle tasolle

Yliopistojen rahoitusmallin tarkistaminen 2015 alkaen - työryhmän ehdotus

Lausunnot yliopistojen rahoitusmallin tarkistamisesta

Lausunnonantajat

- Yhteensä 37 lausuntoa, mm. kaikki yliopistot

Opiskelijapalautteen lisääminen rahoitusmalliin

- Laaja kannatus lisäämiselle ja pääosin kannatusta myös 3 % painoarvolle
- Laskentamekanismin osalta hajontaa, esitykselle ja sen muuttamiselle lähes yhtä paljon kannatusta
 - Tarkistamisehdotuksina joko vastaajamäärän vaikutuksen vähentäminen ja laadun korostaminen tai vastausvaihtoehdon ”ei tarvinnut ohjausta / vast.” arvon korostaminen.
 - Myös Unifin Kandipalaute-ryhmä esitti, että vastaajamäärä vaikuttaisi

Koulutustekijöiden painoarvot

- 55 op painoarvon nostamisessa sekä tutkintojen painoarvon laskemisessa kannat puolesta ja vastaan jakautuvat likimain tasan
- 55 op osuuden nostaminen hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti

Lausunnot yliopistojen rahoitusmallin tarkistamisesta

Julkaisufoorumin tasoluokituksen ottaminen rahoituksen perustaksi

- Laskennan toteuttamista yhdessä 13 % kiintiössä kannatettiin
- Julkaisufoorumin mukaan ottamista kannatettiin laajasti, joitain muutosesityksiä erityisesti siirtymäkauden tarpeellisuudesta ja kestosta
- Siirtymäkauden jälkeistä laadun vahvistamista kannatettiin pääosin – luokittelun kehittymistä toivottiin seurattavan siirtymäkauden aikana ennen päätöksiä asiasta
- Työryhmän ehdotusta siitä, että julkaisuja ei ositeta, kannatettiin lähes yksimielisesti
- Pääosa kannatti vertaisarvioimattomien, ammatillisten julkaisujen ja suurelle yleisölle suunnattujen julkaisujen ottamista laskentaan pienellä kertoimella (yhteiskunnallinen vuorovaikutus)

Jatkotoimet

- Yliopistojen rahoitusasetukset valmistellaan työryhmän esityksen pohjalta huhti-toukokuun 2014 aikana

Korkeakoulurakenteiden uudistamistarpeet

OECD:n Suomen korkeakoulujärjestelmän temaattinen arviointi 2009

- vakaa järjestelmän perusta ja hyvä yhteistyökulttuuri mutta myös uudistumistarpeita
- kilpailukyvyyn parantaminen, haasteena mm. kansainvälistyminen ja työnjaot
- itsenäisen oikeushenkilöaseman luomisen tarve ja rahoituspohjan monipuolistaminen

Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmä kansainvälinen arviointi 2009 ja Suomen Akatemian tieteen tila ja taso

- huoli tutkimuksen laadusta – korkeakouluverkon sirpaleisuus ja työnjakokysymykset, haasteena mm. kansainvälistyminen, tutkimusinfrastruktuurien tason kohottaminen
- koulutuksessa ongelmana myöhäinen siirtyminen työmarkkinoille
- rakenteellisen kehittämisen välttämättömyys – tavoitteena laatu ja vaikuttavuus

Yliopistouudistuksen vaikutusten arviointi 2012

- strateginen ja talousjohtaminen vahvistuneet sekä johtamisjärjestelmät kehittyneet
- sisäistä uudelleenorganisointia tehty ja luotu vahvempia sisäisiä yksiköitä
- elinkeinoelämä- ja sidosryhmäyhteistyö edistynyt, mutta edelleen kehittämistarpeita
- haasteina mm. tarkkarajaisemmat strategiat ja strategiset painopistevalinnat, johtamisen ammattimaistaminen sekä henkilöstöpolitiikan kehittäminen

Korkeakoulurakenteiden uudistamistarpeet

Peruskysymyksiä:

- Miten pitkälle YO ja AMK yhteistyörakenteita voidaan kehittää luopumatta kahden sektorin korkeakoulujärjestelmästä – onko raja toiminnallinen vai institutionaalinen?
- Mitä yhteistyön lisäämisellä voidaan saavuttaa – mitä menettää? Korkeakouludialogi ja TULA-prosessi yhteistyön ja työnjakojen kehittäjänä?
- Kansainvälisen kehityksen suunta? Miksi?
- Kuinka niukkenevät resurssit kohdennetaan tuloksellisesti, jotta pysymme kansainvälisen kehityksen eturintamassa?

Kansainvälisiltä asiantuntijoilta selvitys kansainvälisten korkeakoulujärjestelmien kokemuksista ja soveltuvuudesta Suomeen?

- Peruslinjauksia hallitusohjelmaa varten
- Kehittämistarpeet koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan

YO ja AMK –uudistusten vaikutusten arviointi 2016/2017

UNIFI ry:n strategia- ja vaikuttavuushankkeet

- Valittujen alojen tarkastelu valtakunnallisena kokonaisuutena
- Koulutuksen ja tutkimuksen laadun kehittäminen sekä laadun ja kansanvälisen kiinnostavuuden kannalta riittävän suuret kokonaisuudet
- Työnjakojen kehittäminen ja selkeyttäminen
- Koulutuksen mitoitus, uusien tarpeiden ennakointi
- Opettajankoulutuksen erityistarpeet

- Luonnontieteellisen alan koulutuksen ja tutkimuksen rakenteellinen kehittäminen ja profilointi
 - pj. professori Matti Uusitupa
- Vieraiden kielten ja kulttuurien koulutuksen ja tutkimuksen rakenteellinen kehittäminen ja profilointi
 - pj. johtaja Pirkko Nuolijärvi, KOTUS

Korkeakouludialogi

- Kevään 2013 yliopistovierailuilla esitettiin toivomuksia OKM:n aktiivisesta roolista koulutus- ja tieteenalojen kehittämisessä
- Tavoitteena vahvistaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetusta, ohjausta, tutkimusta ja kehittämistyötä sekä niiden laatua ja vaikuttavuutta
 - Korkeakoulujen profiilien, koulutusvastuiden, työnjaon ja yhteistyön kehittäminen yhtenä vahvistamisen työvälineenä
 - Koulutus- ja tieteenalojen yhteistyökäytännöissä vaihtelua verkostoitumisesta satunnaiseen yhteydenpitoon
 - Tarve koulutus- ja tieteenalojen vahvoihin ja järjestelmällisiin yhteistyörakenteisiin ml. korkeakoulusektoreiden välinen yhteistyö
 - Korkeakoulupedagoginen kehittäminen tärkeä osa kokonaisuutta

Miten yhdessä eteenpäin?

- OKM voi tukea alakohtaista kehittämistyötä
 - keskustelualoitteilla, tarvittavan tilasto- ja ennakointitiedon tuotannolla, tilaisuuksia järjestämällä ja muilla korkeakoulujen hyödyllisinä pitämillä tavoilla
 - OKM varautuu tukemaan valtakunnallisesti merkittäviä alakohtaisia kehittämistoimia taloudellisesti
- Kehittämisprosessien vetäjävastuu korkeakouluilla sekä koulutus- ja tieteenaloilla
- OKM:n ja korkeakoulujen yhteistyön lisääminen on käynnistynyt
 - Yliopistoissa luonnontieteellisellä alalla
 - Ammattikorkeakouluissa hyvinvointiala (terveys ja kuntoutus)
 - OKM-ICT-2015 ryhmän työn puitteissa ICT-alalla
 - Aloille soveltuvien toimintatapojen kokeilu ja löytäminen keskeistä
 - Myös yhteiskuntatieteellisellä, humanistisella ja kasvatustieteellisellä alalla tunnistettavissa vuorovaikutuksen ja alan keskinäisen yhteistyön tiivistämistarvetta